

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1944 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring i villkoren för erhållande av bidrag och lån ur avdikningsanslaget och avdikningslånefonden.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 223 av herr *Lodenius m. fl.* och II: 320 av herr *Hansson* i Skediga, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring i villkoren för erhållande av bidrag och lån ur avdikningsanslaget respektive avdikningslånefonden, att av lantbruksstyrelsen prövad och godkänd båtnadsuppskattning, verkställd av lantbruksingenjör och två gode män utan samband med syneförrättning, måtte tillmätas samma vitsord som dylik uppskattning verkställd vid syneförrättning.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna hänvisas till desamma.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden i ärendet av statskontoret och lantbruksstyrelsen.

Bestämmelserna angående bidrag från statens avdikningsanslag och lån från statens avdikningslånefond återfinnas i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 431) angående villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag och kungörelsen samma dag (nr 432) angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond. Bidrag och lån må jämlikt nämnda bestämmelser i princip beviljas endast under förutsättning att lantbruksstyrelsen finner kostnaden för torrlägningsföretaget understiga eller högst uppgå till värdet av den båtnad, som kan ernås genom företaget. I undantagsfall och när särskilda skäl därtill föreligga kunna dock bidrag och lån utgå även när kostnaden överstiger båtnaden. Bidrag kan beviljas till högst hälften av den godkända kostnaden, lån intill kostnaden efter avdrag för det bidrag som kan varda lämnat. Lån må icke i något fall överstiga sjuttio procent av båtnadsvärdet.

Ifrågavarande motioner grunda sig helt på ett av lantbruksstyrelsen den 21 februari 1942 avgivet utlåtande över en av intressenterna i Tarfsjöns torrlägningsföretag i Husby-Långhundra socken, Stockholms län, hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om största möjliga statsbidrag och lån till nämnda företags utförande. En kortare redogörelse för sagda ärendes behandling hos Kungl. Maj:t synes därför böra lämnas.

Ansökningen överlämnades av lantbruksstyrelsen med förenämnda utlåtande den 21 februari 1942. I sagda utlåtande anfördes bland annat följande. Vid syneförrättning rörande företaget år 1939 beräknades kostnaden för företagets utförande till 31 910 kronor och båtnaden genom företaget till 34 059 kronor 70 öre. Därefter hade emellertid såväl arbetspriser som jordvärden undergått en ej oväsentlig ökning. I ett av förrättningsmannen, lantbruksingenjören N. Risberg, och två gode män den 18 augusti 1941 avgivet utlåtande uppskattades ökningen till 15 à 20 procent av de arbetspriser och jordvärden, som gällde vid tiden för upprättandet av arbetsplanen. Vid sådant förhållande syntes arbetskostnaden och båtnaden av företaget böra höjas med 15 procent till 36 696 kronor 50 öre respektive 39 168 kronor 66 öre. Lantbruksstyrelsens yttrande i övrigt finnes återgivet i motionerna.

I ärendet avgavs utlåtande av, bland andra, 1942 års torrläggningssakkunniga, vilka under framhållande att de icke kunde tillerkänna den i efterhand uppskattade förhöjda båtnaden något vitsord anförde, att företaget numera icke syntes uppfylla gällande villkor för erhållande av statsunderstöd. I övrigt anförde de sakkunniga, bland annat, följande:

För statens ekonomiska engagerande i torrläggningsverksamheten har av allmänt ekonomiska skäl uppställts villkoret att vederbörande företag regelmässigt skall vara ekonomiskt bärkraftigt oberoende av statsunderstöd. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida torrläggningsföretag i allmänhet äro av sådan beskaffenhet att ett strängt upprätthållande av detta villkor låter sig förena med en torrläggningsverksamhet av nuvarande omfattning. Då för fastställande av ett företags bärkraft i första hand erfordras en båtnadsuppskattning men det gällande båtnadsbegreppet icke torde vara så utformat, att det tillåter hänsynstagande till alla i båtnaden ingående moment, synes det vidare finnas anledning att draga i tvivelsmål huruvida båtnadsuppskattningen, så som den för närvarande sker, är den enda faktor, som bör tillmätas betydelse för fastställande av ett företags bärkraft. Den omständigheten att utgående statsbidrag gemenligen måste anses sträcka sig utöver vad som betingas för att få till stånd allenast verkligt bärkraftiga företag ger under sådana omständigheter anledning till misstanken att statsbidraget eller en del därav i verkligheten tages i anspråk för att supplera en brist i båtnaden.

Utan att här taga närmare ståndpunkt till hur båtnadsbegreppet bör utformas torde man våga säga, att båtnaden icke under några förhållanden bör beräknas med hänsyn till vid viss tidpunkt rådande jordvärde utan på basis av medelvärden under en tidrymd av betryggande längd. Båtnadsvärdet bör med andra ord i stort sett vara oberoende av konjunkturväxlingar och något utrymme för en höjning i efterhand av båtnadsvärden med hänsyn till stigande jordvärden bör sålunda knappast finnas. Som skäl härför skulle i första hand kunna anföras, att en ändring i jordvärdet, i varje fall om ändringen är betingad av krisförhållanden, till största delen torde vara avhängig av förändringar hos penningvärdet. Att vid båtnadsuppskattningen taga hänsyn till dylika prisfluktuationer synes vara att däri införa ett hasardartat riskmoment, som för en statsunderstödd verksamhet bestämt bör avvisas.

Liksom konjunkturförskjutningar inverka på jordvärdena inverka de även på arbets- och materialkostnader. I motsats till vad fallet är beträffande båtnaden måste dock kostnaden beräknas med hänsyn till det aktuella läget vid företagets beräknade genomförande och kan icke grundas på några för

längre tider gällande medelpriser. Detta måste medföra att torrlägningsföretag som regel icke böra utföras under tider med höga arbets- och materialkostnader samt att en konjunkturförskjutning kommer att inverka på företagets räntabilitetskalkyl. Då emellertid ofta avsevärd tid förflyter mellan den första kostnadsberäkningen samt statsbidragets utanordnande och torrlägningsarbetets färdigställande, torde det icke kunna helt undvikas, att andra förutsättningar beträffande räntabiliteten föreligga vid tiden för statsbidragets beviljande eller att företag komma till utförande under tider, då så icke bort ske, med ekonomiska misräkningar för intressenterna som resultat.

En fråga av stor betydelse blir härvid hur ett anspråk på statsunderstöd efter andra grunder än som vid den ursprungliga beräkningen förutsatts bör bedömas. Fyra olika fall synas vara att särskilja. Då speciella bestämmelser om återbäring finnas för den händelse kostnaden blivit lägre än den beräknade, tages här endast i betraktande de fall, då kostnaden stigit.

1) Stegring konstaterad, innan statsunderstöd beviljats. Förhållandet mellan kostnad och båtnad är fortfarande sådant, att understöd enligt gällande regler kan beviljas.

Hinder synes här skäligen icke böra möta för att understöd beräknas med hänsyn till de vid beviljandet föreliggande kostnadsberäkningarna. En sådan ordning torde jämväl för närvarande tillämpas av lantbruksstyrelsen.

2) Stegring konstaterad, innan statsunderstöd beviljats. Förhållandet mellan den nya kostnaden och den ursprungligen uppskattade båtnaden är sådant att understöd enligt gällande regler icke kan beviljas.

Då någon höjning av båtnaden enligt det förut sagda icke bör ifrågakomma, torde företaget som regel icke böra komma till utförande under tider med höga arbets- och materialkostnader. Om företagets snara utförande är av väsentlig betydelse för det allmänna, kan det dock tänkas önskvärt att företaget kommer till utförande genom särskilt understöd från statsmakternas sida.

3) Stegring konstaterad, sedan statsunderstöd beviljats och arbetet helt eller delvis utförts. Förhållandet mellan kostnad och båtnad är fortfarande sådant att understöd enligt gällande regler kan beviljas.

I princip torde här kunna sägas, att om företaget fortfarande visar sig lönande för de enskilda intressenterna men mindre lönande än som ursprungligen beräknats, intressenterna böra ha att själva vidkännas härigenom uppkommande olägenhet. Emellertid tala vissa billighetshänsyn för en motsatt ståndpunkt. Den osäkerhet, varmed båtnadsuppskattningen är förbunden, kan sålunda tänkas medföra, att densamma icke givit ett riktigt uttryck för företagets räntabilitet. Vidare torde i allmänhet en kostnadsökning i praktiken komma att framstå som en direkt förlust även om den enligt gjorda beräkningar närmast borde innebära en minskad vinst. En kostnadsökning, beroende på konjunkturväxlingar är än vidare av sådan beskaffenhet att den svårigen kunnat förutses vid kostnadsförslagets upprättande. Härtill kommer att staten i viss mån kan anses medansvarig till det ogynnsamma resultatet därigenom att intressenterna under kanske lång väntan på statsbidrag underlåtit att i tid igångsätta arbetena. Den omständigheten att statsbidraget kan undergå jämkning, därest den beräknade kostnaden överstiger den verkliga, kräver slutligen i detta sammanhang ett visst beaktande. Allt detta synes medföra, att i hithörande fall ett skäligt tilläggsunderstöd bör kunna utgå.

Då fråga blir om tilläggsunderstöd i sist avhandlade fall, torde man av praktiska skäl böra försöka få fram vissa normer för understödets beräkning. Följande alternativ synas härvidlag kunna komma i fråga.

3 a) Statsbidraget beräknas på verkliga kostnaden till den procent, vartill förhållandet mellan denna kostnad samt båtnaden ger anledning, och som tilläggsbidrag utbetalas skillnaden mellan sålunda erhållet belopp och det tidigare beviljade bidraget.

3 b) Statsbidraget beräknas på ursprungliga kostnaden till den procent, vartill förhållandet mellan den verkliga kostnaden samt båtnaden ger anledning, och som tilläggsbidrag utbetalas skillnaden mellan sålunda erhållet belopp och det tidigare beviljade bidraget.

3 c) Tilläggsbidraget beräknas på merkostnaden enligt det procenttal, som svarar mot förhållandet mellan verkliga kostnaden och båtnaden.

3 d) Tilläggsbidraget beräknas på merkostnaden enligt det procenttal, som svarar mot förhållandet mellan ursprungliga kostnaden och båtnaden. Det resultat, som härvid erhålles, blir tydligen detsamma som enligt det av lantbruksstyrelsen förordade beräkningssättet, om båtnaden undergått förhöjning med samma procenttal som kostnaden.

Följande exempel torde klargöra innebörden av de olika alternativen.

K1 = ursprungligen beräknad kostnad.

K2 = verklig eller sedermera beräknad kostnad.

M = merkostnad, motsvarande $K2 - K1$.

B1 = ursprungligen beräknad båtnad.

B2 = i samma proportion som kostnaden ökad båtnad.

P1 = det mot relativtalet $K1/B1$ svarande procenttalet.

P2 = » » » $K2/B1$ » » .

S1 = det beviljade statsbidraget.

S2 = det senare beräknade statsbidraget.

T = tilläggsbidrag, motsvarande $S2 - S1$.

Om K1 sättes till 1 000, K2 till 1 500 och B1 till 1 500, blir enligt förutsättningen B2 2 250 samt enligt gällande regler $P1 = 38$ (ungefär) $P2 = 50$ och $S1 = 380$.

De olika alternativen ge sålunda följande resultat.

$$a. T = P2 \times K2 - S1 = 370$$

$$b. T = P2 \times K1 - S1 = 120$$

$$c. T = P2 \times M = 250$$

$$d. T = P1 \times M = 190$$

$$T = P1 \times K2 - S1 = 190.$$

Eftersom $M = K2 - K1$ samt $S1 = P1 \times K1$ äro tydligen de två sista formlerna identiska.

Vid valet mellan de olika alternativen synes man kunna utgå ifrån, att något som ger högre tilläggsbidrag som resultat än fallet d ej bör ifrågakomma. Även om man nämligen av tidigare angivna skäl icke kan biträda lantbruksstyrelsens beräkningssätt, torde det ej kunna förnekas att de enskilda intressenterna i vissa fall skulle kunna tillgodogöra sig en förhöjning av jordvärdet, exempelvis genom försäljning, på sådant sätt att en beräkning av tilläggsbidraget utan hänsynstagande härtill blir oskäligt förmånlig.

4) Stegring konstaterad, sedan statsunderstöd beviljats och arbetet helt eller delvis utförts. Förhållandet mellan den nya kostnaden och den ursprungligen uppskattade båtnaden är sådant att understöd lagligen ej kan beviljas.

Härom torde i stort sett gälla detsamma som utvecklats under 3). Då här emellertid städse är fråga om beräkning av en konstaterad förlust, torde billighetshänsyn än starkare tala för tilläggsunderstöd.

Beträffande härefter frågan om statsbidrag och lån till Tarfsjöns torrlägg-

ningsföretag anse vi i enlighet med det tidigare utvecklade, att något vitsord icke bör tillerkännas den i efterhand uppskattade förhöjda båtnaden. Resultatet härav skulle bli, att företaget numera icke uppfyller gällande villkor för erhållande av statsunderstöd, då förhållandet mellan kostnad och båtnad överstiger 1,10. Till yttermera visso må framhållas, att de sakkunniga, som berett sig tillfälle att genom besök på stället närmare granska företaget, därvid erfarit att detsamma för närvarande icke skulle kunna komma till utförande ens på grundval av de priser, som beräknats vid uppskattningen den 18 augusti 1941. På grund härav anse vi att företaget under rådande förhållanden på arbetsmarknaden icke bör komma till utförande.

Genom beslut den 16 april 1943 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I sitt över motionerna avgivna utlåtande har *statskontoret* ställt sig avvisande till motionärernas förslag samt anfört i huvudsak följande:

Föreskriften om att bidrag och lån av statsmedel må utgå endast där kostnaden för ett företag understiger båtnaden avser givetvis att förebygga, att staten lämnar sin ekonomiska medverkan till företag, som icke kunna anses vara ekonomiskt bärkraftiga. Med hänsyn till den avgörande betydelse, man har att i förevarande avseende tillmäta båtnadsvärdet, är det uppenbarligen av största vikt, att riktiga och ekonomiskt försvarliga principer följäs vid beräkandet av detta värde. Det torde nämligen med fog kunna antagas, att förluster på torrlägningsföretag uppkomma icke endast genom felaktiga uppskattningar av kostnaderna utan måhända oftare genom en oriktig och alltför hög uppskattning av båtnaden. Ur här anförda synpunkter måste det enligt statskontorets mening framstå såsom synnerligen angeläget, att beräkningen av båtnaden i möjligaste mån sker efter sådana normer, att båtnadsvärdet icke blir direkt avhängigt av vid tiden för uppskattningen tillfälligt rådande extrema konjunkturer.

Angelägenheten av att icke låta mer eller mindre tillfälligt inträdda konjunkturförbättringar inom jordbruksnäringen föranleda en ändring av det en gång fastställda båtnadsvärdet framträder med särskild styrka i fråga om avdikningslånen. Såsom princip vid beviljandet av dylika lån gäller, att lån ej må för någon i företaget ingående fastighet överstiga sjuttio procent av det genom torrlägningsarbetet uppkommande båtnadsvärdet. Bestämmelsen om denna maximering av lånebeloppet har sin grund i det förhållandet att de i företaget deltagande fastigheterna efter lånets fördelning till återbetalning utgöra säkerhet för avdikningslånefondens fordran. Därest vederbörande fastighets andel i lånet bestämmes med utgångspunkt från ett vid efteruppskattning fastställt förhöjt båtnadsvärde, beräknat med hänsynstagande till tillfälligt rådande goda konjunkturförhållanden, lär detta tvivelsutan kunna medföra risk för att fastigheten påföres en belastning, som icke svarar mot dess normala ekonomiska bärkraft. En dylik överbelastning i fastighetens gäldbörda skulle kunna medföra svårigheter för avdikningslånefonden att i framtiden, när marknadsläget inom jordbruket måhända försämrats, ur fastigheten uttaga sin fordran; den synes därjämte kränka inteckningshavares berättigade intressen samt i övrigt kunna befaras hava till följd för fastighetskrediten menliga verkningar.

Vid bedömandet av spørsmålet, huruvida överhuvud förutsättningar föreligga för beviljande av sådana statsunderstöd, varom här är fråga, måste statskontoret i anslutning till vad här ovan anförts ställa sig avvisande till det i motionerna framförda förslaget att tillmäta vitsord åt en med hän-

syn till ändrade konjunkturförhållanden verkställd efteruppskattning av båtnadsvärdet.

Statskontoret vill i detta sammanhang framhålla, att de synpunkter, som i motionerna framförts rörande förhållandet mellan kostnader och båtnadsvärde, näppeligen kunna anses vara riktiga. Motionärerna uttala, att, då »kostnad och båtnad vid en syneförrättning bestämmas vid samma tidpunkt och kostnaden framdeles befinnes ha undergått en viss stegring, synes det ju ganska själfallet, att båtnaden, som ju ingalunda är något en gång för alla fixerat belopp, också undergått en viss stegring». Det vill förefalla statskontoret, att en sådan uppfattning närmast framskapats ur motionärernas önskan att alltid i händelse av ökade kostnader för ett torrlägningsföretag även kunna räkna med ett förhöjt båtnadsvärde för att möjliggöra ökat bistånd från statens sida. Emellertid lär båtnaden, det vill säga höjningen av markens alstringsförmåga, vara väsentligen beroende av andra faktorer än arbets- och materialkostnader, såsom exempelvis jordvärden samt avsättnings- och prisförhållanden m. m. inom jordbruksnäringen. Den omständigheten att kostnaderna måhända väsentligen överstigit de en gång beräknade medför sålunda icke med nödvändighet, att även båtnadsvärdet undergått någon förhöjning.

I de fall, där kostnaden för ett torrlägningsföretag väl kommit att överstiga de på sin tid vid syneförrättning beräknade men dock alltjämt håller sig inom ramen för det vid samma förrättning fastställda och av lantbruksstyrelsen godkända båtnadsvärdet, föreligga — även utifrån den principiella inställning, för vilken statskontoret ovan givit uttryck — förutsättningar för beviljande av bidrag eller, där sådant redan utgått, ökat bidrag ur avdikningsanslaget. Därest kostnaden understiger båtnadsvärdet, skall enligt gällande bestämmelser bidraget undergå skäligen minskning i enlighet med av Kungl. Maj:t godkända grunder. Enligt dessa grunder bestämmas minskningen med hänsyn till relationen mellan kostnad och båtnad på sådant sätt, att högre bidragsbelopp utgår ju större kostnaden är i förhållande till båtnaden. Denna omständighet har av lantbruksstyrelsen i dess i motionerna åberopade utlåtande anförts som skäl för tillämpandet av ett förhöjt båtnadsvärde, enär eljest torrlägningsföretagets delägare skulle, därest hänsyn samtidigt togs till den ökade kostnaden och det tidigare bestämda båtnadsvärdet, kunna beredas en orättmätig förmån på statsverkets bekostnad. Till undvikande av denna olägenhet synes det emellertid icke vara nödvändigt att fastställa ett helt nytt båtnadsvärde. Därest sådana omständigheter föreligga, att staten kan anses böra genom höjning av statsbidragen medverka till täckande av inträdd kostnadsökning, synas rena skälighetssynpunkter böra vara avgörande vid bestämmandet av bidragens storlek. I dylika fall kunde lämpligen vid bidragens utmätande en övre gräns fastställas sålunda, att bidragen icke må överstiga de belopp, som kunna utgå med hänsyn till relationen mellan den förhöjda kostnaden och det en gång godkända båtnadsvärdet. Inom denna gräns synas bidragen böra — utan allt man därvid låter sig bindas av vissa fixerade normer — bestämmas efter föregången skälighetsprövning i varje särskilt fall.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt bifall till motionerna och anført i huvudsak följande:

Uppenbart torde vara, att sådana förändringar i det allmänna konjunkturläget, som medföra stegring respektive sänkning av priserna på arbetsmarknaden, i regel icke kunna undgå att få viss inverkan i motsvarande riktning jämväl på fastighets- och jordvärdena. Detta har till fullo bestyrkts av under de senaste åren inträffade fluktuationer på nämnda områden. Jäm-

sides med åtstramningen på arbetsmarknaden och därmed följande stegring i arbetspriserna har sålunda en ökning av jordvärden och andra på värdet av jordbruksfastigheter inverkan skett. Denna värdestegring har, enligt vad som framgår av statistiska centralbyråns undersökningar, för tiden efter år 1939 kommit till uttryck på, bland annat, sådant sätt, att saluvärdet för jordbruksfastigheter under nämnda tid ökat, beträffande fastigheter med ett taxeringsvärde av högst 10 000 kronor med i medeltal 55,9 procent av taxeringsvärdet, för fastigheter med ett taxeringsvärde av mellan 10 100 och 50 000 kronor med 40,1 procent, för fastigheter med ett taxeringsvärde av mellan 50 100 och 100 000 kronor med 38,3 procent samt för fastigheter med ett taxeringsvärde av över 100 000 kronor med 30,4 procent.

Det kan icke anses riktigt att vid bedömandet av ett torrlägningsföretags ekonomiska förutsättningar och därmed även frågan om dess understödande med statsmedel bortse från nu nämnda förhållanden. Torrlägningsverksamheten har till uppgift att befrämja livsmedelsproduktionen och får sålunda ur denna synpunkt betraktas som ett betydelsefullt allmänt intresse. Icke minst med hänsyn härtill synes det angeläget att skapa möjlighet för en anpassning av villkoren för statens understödande av hithörande arbeten efter inträdande konjunkturförändringar i fråga om arbetspriser och jordvärden. Framhållas må, att en dylik anpassning sedan åtskilliga år tillbaka sker under fallande konjunkturer genom motsvarande reducering av statsunderstödet. Enbart denna omständighet kunde synas utgöra tillräckligt skäl för en anpassning av understödet i motsatt riktning vid stigande arbetspriser.

Såvitt lantbruksstyrelsen kan finna, torde för en anpassning av statsunderstöden i enlighet med vad ovan sägs icke erfordras någon ändring i eller tillägg till gällande författningsbestämmelser. Här torde endast vara fråga om tillämpningen av desamma.

Utskottet.

Enligt vad som framgår av den föregående redogörelsen har i gällande författningar såsom villkor för att bidrag och lån av statsmedel skola få utanordnas till ett torrlägningsföretag föreskrivits, att kostnaderna för företaget utom i vissa undantagsfall icke må överstiga värdet av den båtnad, som beräknas uppkomma genom detsamma. Under framhållande av att sådana förändringar i det allmänna konjunkturläget, som medföra stegring respektive sänkning av priserna på arbetsmarknaden med motsvarande inverkan på kostnaderna för ett dylikt företag, icke kunna undgå att inverka jämväl på fastighets- och jordvärdena och därigenom på den för samma företag beräknade båtnaden, anse motionärerna, att i dylika fall en av lantbruksingenjör och två gode män — utan samband med syneförrättning — verkställd förnyad båtnadsuppskattning skäligen bör tillmätas samma vitsord som dylik uppskattning, verkställd vid syneförrättning. Motionärernas sålunda uttalade uppfattning har tidigare i ett den 16 april 1943 avgjort ärende underkänts av Kungl. Maj:t.

I anslutning till de synpunkter som i sistnämnda ärende anfördes av 1942 års torrlägningsakkunniga vill utskottet framhålla, att värdet av den båtnad som beräknas uppkomma genom ett torrlägningsföretag i allt väsentligt synes böra vara oberoende av konjunkturväxlingarna. En tillfällig stegring av konjunkturerna på jordbrukets område synes därför icke böra kunna få till följd en omräkning och höjning av det för ett visst torrlägnings-

företag genom lagakraftvunnen förrättning fastställda båtnadsvärdet. Beträffande anläggningskostnaderna för företaget däremot måste desamma beräknas efter det aktuella läget vid den tidpunkt, då företaget förväntas bli genomfört. Med hänsyn härtill synas torrlägningsföretag med bidrag av statsmedel som regel icke böra komma till utförande under tider med höga arbets- och materialpriser.

I detta sammanhang vill utskottet vidare erinra om att utskottet vid åtskilliga tillfällen — senast i ett vid innevarande års riksdag avgivet, av riksdagen godkänt utlåtande nr 13 i anledning av en Kungl. Maj:ts framställning om ytterligare statsunderstöd till ett torrlägningsföretag, vars delägare kommit i svårigheter just genom att den i arbetsplanen för företaget beräknade båtnaden icke uppnåtts — framhållit vikten av att undersökningar och beräkningar som läggas till grund för dylika företag utföras på ett i möjligaste mån tillförlitligt och betryggande sätt. Ett bifall till motionärernas hemställan synes få till följd att garantierna härför minskas. Utskottet kan därför icke tillstyrka bifall till motionerna.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 223 och II: 320 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 maj 1944.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Granath, Gabrielson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, friherre Beck-Friis* och *Sundelin* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Mäler, Carlström, Lundbom, Pettersson i Rosta* och *Larsson i Karlstad*.

Reservation

av herr *Pettersson i Rosta*.